

Mölnåls stad

Integrationsstrategi Mölnåls stad

ARBETSMATERIAL

Arbetsmaterial

Innehåll

Inledning	2
Syfte.....	2
Begreppet integration	2
Integration i Mölnåls.....	2
Utgångspunkter för strategin	3
Organisation, samverkan och samarbete	4
Fokusområden och strategiska vägval	5
Arbete och egenförsörjning	6
Strategiska vägval.....	6
Utbildning.....	7
Strategiska vägval.....	7
Delaktighet och sociala sammanhang	7
Strategiska vägval.....	8
Boende.....	8
Strategiska vägval.....	8
Internt utvecklingsarbete	9
Strategiska vägval.....	9
Bilaga 1: Begrepp och definitioner som används i strategin.....	10
Bilaga 2: Internationellt till lokalt integrationsarbete.....	10
Bilaga 3: EU:s elva grundprinciper för integration	12

Inledning

Syfte

Den här strategin anger den strategiska inriktningen för Mölnåls stads samlade arbete med integration samt tydliggör ansvar och organisation för arbetet. Strategin bidrar till en gemensam förståelse för begreppet integration. Den definierar fokusområden och strategiska vägval. Syftet med en samlande strategi för hela staden är att skapa kraft, tydlighet och riktning i integrationsarbetet.

Begreppet integration

Vad menar vi med *integration*? Samsyn och en tillräckligt god gemensam förståelse för begreppet är en förutsättning för att vi ska kunna arbeta för att stärka integrationen och för att vi ska kunna utvärdera detta arbete. Integration är både *ett mål* och *en process*.

Mölnåls stad står bakom den övergripande nationella målsättningen för integration som innebär *"lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund"*. Alla invånare ska – oberoende av bakgrund och kultur – ha möjlighet att etablera sig i Sverige och uppleva att de är en del av det svenska samhället. Ansvaret för detta delas mellan individen och samhället vars stöd i olika former måste bidra till integration.

När det gäller integration som process lutar sig Mölnåls stad mot EU:s elva principer för integration med särskilt fokus på den första av dessa, som lyder: *"Integration är en dynamisk dubbelriktad process med ömsesidigt tillmötesgående mellan alla invandrare och invånare i medlemsstaterna."* Principen betonar att integration berör alla invånare i en stat eller i ett samhälle.

Integration i Mölnåls

Integration är komplext. Integration händer inte av sig själv. Integration är ett gemensamt ansvar och innebär att alla behöver vara involverade i processen. Det gäller individ, organisation och politik.

Mölnåls stads vision sammanfattas: "Mölnåls är den hållbara staden där alla får chansen. Med mod och kreativitet förstärker vi Västsverige."

För att vi ska närma oss visionen behöver vi på integrationsområdet göra följande:

- tillvarata nyanländas och utrikesföddas kompetens och kreativitet
- motverka risken för utanförskap och segregation
- främja ett samhälle präglat av sammanhållning.

Varje individ är en medlem i kommunen och ska betraktas som en resurs. En positiv attityd till mångfald ger bästa möjliga förutsättningar för att lyckas med integrationen och därmed generera ökad livskvalitet för alla, vilket alltså innebär att vi närmar oss visionen om "en hållbar stad där vi växer och mår bra". Visionen säger också att "alla

får chansen” och utifrån ett integrationsperspektiv handlar detta bland annat om att ta tillvara varje individs resurser och kompetenser. Sammantaget bidrar detta till vår framtida tillväxt och ger förutsättningar för ökad välfärd.

Integrationspolitiska åtgärder ska i huvudsak inriktas på generella aktiviteter som minskar utanförskap i samhället. Ibland måste däremot insatser ske riktat mot en speciell grupp individer för att stödja och möjliggöra integration. Nyanlända som kommit hit från krig och förtryck är en särskilt prioriterad målgrupp i Mölnåls stad integrationsarbete. Tiden då en person är ny i Sverige är särskilt betydelsefull för möjligheten att snabbt kunna etablera sig i samhället. Tidiga och förebyggande insatser för nyanlända barn, unga och föräldrar bidrar till att dessa personer får en bra start i det nya samhället.

En nyanländ person är mottagen i en kommun och har beviljats uppehållstillstånd för bosättning på grund av flyktingskäl eller andra skyddsskäl. Även anhöriga till dessa personer anses vara nyanlända. En annan viktig målgrupp är ensamkommande barn. Barnen kan antingen vänta på asyl eller ha fått permanent uppehållstillstånd.

Asylsökande personer, oavsett om de befinner sig i asylmottagandet, kommunmottagandet eller bosättning, är potentiella nyanlända.

Utgångspunkter för strategin

Strategin tar sin utgångspunkt i Mölnåls stads Vision 2022 och kommunfullmäktiges övergripande mål vilka är väl förankrade i FN:s globala mål om hållbar utveckling, Agenda 2030. Integrationsstrategin är ett av flera verktyg i arbetet för ökad social hållbarhet i Mölnåls stad.

Integrationsstrategin är avstämd med relevanta interna styrdokument, till exempel strategin för kompetensförsörjning, bostadsförsörjningsprogrammet och bemötandepåsen.

Strategin är också förankrad i relevanta lagar och åtaganden som vi som kommun är ålagda att följa och arbeta med, exempelvis skollagen. Strategin bygger på de idéer och principer som finns i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, FN:s konvention om barnets rättigheter (ofta benämnd Barnkonventionen och sedan 1 januari 2020 lag i Sverige), EU:s principer för integration, regeringens målsättning och skrivelse om integration och Västra Götalandsregionens strategi för tillväxt och utveckling.¹ I nämnda dokument förtydligas de viktigaste faktorerna för en framgångsrik integration, såsom arbete, utbildning, kunskap om samhället och delaktighet i demokratiska processer. Dessa områden återfinns i strategins utvalda fokusområden.

¹ Se bilaga 2 och 3

För att uppnå integration krävs en ömsesidig förståelse och respekt för alla människors lika värde. Idén om alla människors lika värde, rättigheter och skyldigheter är en grundläggande värdering i Mölnåls stad. Jämställdhet, jämlikhet och värdighet ska känneteckna det bemötande som Mölnålsborna får av anställda i kommunen.

Organisation, samverkan och samarbete

Strategin är styrande för kommunens nämnder, förvaltningar och bolag. Varje nämnd ska bidra i arbetet med att tillämpa denna strategi, vilket är en viktig del i att tillsammans med arbete utifrån stadens övriga strategiska dokument, gemensamt arbeta mot att uppnå stadens vision och mål.

Strategin ligger även till grund för framtagandet av en stadenövergripande handlingsplan. Handlingsplanen är stadens interna arbetsdokument där konkreta aktiviteter tas upp som är baserade på fokusområden och vägval. Aktiviteterna ska bidra till att strategins intentioner blir till verklighet. Handlingsplanen redovisar även ansvar och tidsplaner för genomförande och uppföljning.

Integration berör många politiska sakområden och förvaltningsövergripande processer i Mölnåls stad samt övriga samhällsaktörer. Integrationsstrategin utgår ifrån att det är genom effektiv styrning samt samverkan och samarbete mellan det offentliga, näringsliv, föreningsliv och idéburen sektor som gemensamt ansvar kan tas för att Mölnåls stad blir en kommun där med god integration.

Såväl övergripande samverkan som tätare samarbete behövs för att uppnå de intentioner som uttrycks i denna strategi. Samverkan kan vara att samlas och ha samsyn kring mål och inriktning. Ett tätare samarbete innebär att olika parter konkret arbetar tillsammans för att nå gemensamt uppsatta mål. För att lyckas med integrationsarbetet krävs att staden har en organisation och strukturer som tydliggör mandat och ansvar samt möjliggör samverkan, samarbete och handling.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige fattar beslut om strategin.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar för att leda, samordna och ha uppsikt över Mölnåls stads angelägenheter avseende integration enligt reglementet. Föreslås besluta om stadenövergripande handlingsplan som omfattar en period om tre år. Arbetet följs upp årligen.

Social- och arbetsmarknadsnämnden

Social- och arbetsmarknadsnämnden har ansvaret för insatser inom det integrationspolitiska området samt integration av nyanlända skyddsbehövande invandrare, enligt nämndens reglemente. Rapportering ska ske till kommunstyrelsen.

Förvaltningschefen för social- och arbetsmarknadsförvaltningen

Leder och samordnar arbetet och svarar för återrapportering till social- och arbetsmarknadsnämnden och kommunstyrelsen.

Integrationssamordnare

Samordnaren har en strategisk och övergripande roll. Samordnaren leder en strategisk förvaltningsövergripande samverkansgrupp. Gruppen tar fram handlingsplanen i dialog med berörda verksamheter, stödjer genomförandet och bidrar till att arbetet följs upp. Samordnaren rapporterar till egen förvaltningschef samt medverkar i rapportering till KS.

Nämnderna i staden

Nämnderna bidrar till arbetet i staden och till att skapa förutsättningar och insatser som ligger i linje med de strategiska vägval som strategin anger. HI-gruppen är ett forum där samordning kan ske.

Förvaltningarna i staden

Förvaltningar bidrar inom sina ordinarie verksamheter samt deltar i de insatser som ingår i handlingsplanen.

Bolagen i staden

Bolagen bidrar inom sina ordinarie verksamheter samt deltar i de insatser som ingår i handlingsplanen.

Strategin är med fördel även vägledande för näringsliv, föreningsliv och idéburen sektor samt övriga aktörer som verkar i Mölnåls stad.

Fokusområden och strategiska vägval

Strategin omfattar fem fokusområden. De fem områdena är *Arbete och egen försörjning, Utbildning, Delaktighet och sociala sammanhang, Boende* samt *Internt utvecklingsarbete*. Samtliga områden utgör viktiga delar och är beroende av varandra för integrationsarbetet.

Alla åtgärder ska präglas och vägledas av rättighetsprinciperna deltagande, inkludering, jämlikhet, icke-diskriminering, transparens och ansvarstagande med det övergripande målet att säkerställa likvärdig service och bemötande. Barnperspektivet ska tas hänsyn till för att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter. Principerna är allas ansvar och ska finnas med i arbetet på alla fokusområden.

Varje fokusområde inleds med en kort beskrivning och därefter anges strategiska vägval inom området.

Arbete och egenförsörjning

Ett arbete eller utbildning som leder till självförsörjning är centralt för individens känsla av självständighet, trygghet och delaktighet i samhället. Arbete och/eller utbildning har även betydelse för det sociala arvet och kommande generationers möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. En snabb etablering på arbetsmarknaden är därför viktig. Mölnåls stad ska tillhandahålla effektiva arbetsmarknads- och utbildningsinsatser och praktikplatser som stämmer överens med arbetsmarknadsbehovet generellt och i staden i synnerhet. Mölnåls stad ska arbeta för att det ska vara enkelt för den som vill starta eget företag i Mölnåldal att finna rätt stöd och hjälp. Mölnåls stad ska arbeta för att bättre ta tillvara mångfalden av arbetskraft samt möta behovet hos personer vars utbildningsbakgrund och kompetens inte motsvarar kraven på dagens arbetsmarknad.

Staden ska arbeta för en arbetsmarknad där alla – oavsett kön, religion, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, eller någon annan av diskrimineringsgrunderna – kan delta på lika villkor.² Jämställdhetsperspektivet ska särskilt beaktas för att stärka kvinnors ekonomiska självständighet.

Strategiska vägval

Mölnåls stad ska:

- Utveckla och förbättra etableringsprocessen i syfte att stärka nyanländas möjlighet till etablering på arbetsmarknaden.
- Rikta arbetsmarknadsinsatser mot de branscher och yrkesområden där det råder brist på kompetens och personal, både inom stadens organisation och hos det lokala näringslivet.
- Använda och skapa förutsättningar för stadens egen organisation att underlätta insteg på arbetsmarknaden genom att erbjuda praktikplatser och liknande.
- Stärka samarbetet med det lokala näringslivet i syfte att förbättra matchningen mellan tillgänglig arbetskraft och kompetensbehov på arbetsmarknaden.
- Intensifiera och bättre anpassa stadens arbete med sociala hänsyn vid inköps- och upphandlingsverksamhet för att underlätta för fler att nå arbetsmarknaden.

² Diskrimineringsgrunderna

Utbildning

Mölnåls stad utgår från en helhetssyn på utbildning, det livslånga lärandet, som innebär att individen lär under hela livet och att detta sker på olika nivåer. Det kan ske såväl formellt som informellt. Utbildning på alla nivåer lägger grunden för en långsiktigt hållbar integration och behöver ha språkutvecklingen i fokus. Utbildning förbereder och rustar individen för ett kommande arbetsliv och för att utvecklas till en självständig samhällsmedborgare. Mölnåls stad ska se utbildning av invånare som en investering. I det ligger att ta tillvara, validera och utveckla individers kunskap och kompetens och underlätta utsatta gruppers etablering på arbetsmarknaden. Utbildning ska erbjudas utifrån varje persons individuella behov.

Varje barn och ungdoms potential ska tidigt tas tillvara så att fler får en likvärdig skolgång med högre måluppfyllelse samt förutsättningar för goda livsvillkor och en god integration. Mölnåls stad ska se, ta tillvara och utveckla alla barns och ungdomars språkliga förmågor. Flerspråkighet ska ses som en kompetens både för den enskilda individen och för samhället.

Strategiska vägval

Mölnåls stad ska:

- Rikta yrkesutbildningar mot de områden där det råder brist på kompetens och personal både inom stadens egna verksamheter och i det lokala näringslivet.
- Vidareutveckla flexibla utbildningskoncept med samordning mellan yrkesutbildning, praktik och språkinläring i syfte att underlätta etablering på arbetsmarknaden.
- Höja kunskapsnivån i organisationen om nyanlända och flerspråkiga barns och elevers behov, och kontinuerligt erbjuda kompetensutveckling kring flerspråkiga barns och elevers lärande.
- Säkerställa att nyanlända och flerspråkiga barn och elever får den undervisning och det stöd de behöver för ökad måluppfyllelse, god integration och livskvalitet.

Delaktighet och sociala sammanhang

För att uppnå integration krävs en ömsesidig förståelse och respekt för alla människors lika värde. Ett jämlikt och sammanhållet samhälle bygger på att vi tar tillvara alla invånarens potential. Tilliten mellan människor och till samhället i stort är grunden för en fungerande demokrati. Delaktighet och inflytande är några av de viktigaste hörnstenarna i ett socialt hållbart samhälle.

Kultur- och fritidslivet är betydelsefullt för att främja sociala relationer och nätverk. Här finns viktiga arenor där människor från olika bakgrund och generationer möts kring gemensamma intressen. Samtal och möten bidrar till att öka tilliten mellan människor och känslan av samhörighet i samhället. Samtal och möten fungerar också som en

brygga mellan människor och myndigheter. Ett mångsidigt och inkluderande föreningsliv och ett starkt civilsamhälle bidrar till demokrati, folkhälsa och samhällelig tillit.

Strategiska vägval

Mölnåls stad ska:

- Löpande under etableringsprocessen ge förutsättningar för nyanlända invånare att förstå det svenska samhällssystemet (myndigheter och institutioner), liksom grundläggande värderingar, normer och traditioner i Sverige.
- Etablera arbetssätt och dialog som ökar möjligheten för alla invånare att på likvärdiga villkor ta del av fritids- och kulturutbudet, delta i demokratiska processer och ingå i sociala sammanhang.
- Stödja föreningslivet att utveckla sin verksamhet på ett sätt som gör det möjligt för fler nyanlända invånare att delta.
- Bidra till verksamheter och möten mellan invånare som främjar inläring av svenska språket.

Boende

Möjligheten till bostad är en viktig förutsättning för att kunna etablera sig i samhället. För att undvika segregation och utanförskap krävs en hållbar och långsiktig bostadsplanering. Bostadsområden som främjar en blandning av olika människor och som möter bostadsbehoven hos olika generationer bidrar till ett inkluderande samhälle. Bostadsmarknaden behöver möta olika gruppers behov och förmåga att efterfråga en bostad. Mölnåls stad framhåller i sin bostadsförsörjningsplanering att staden ska säkerställa ett stabilt och varierat bostadsbyggande samt hälsosamma och goda livsmiljöer i hela kommunen. Mölnåls ska arbeta långsiktigt strategiskt med markanvisningar som ett sätt att möjliggöra bostäder för alla och tillgodose bostadsbehovet.

Tillit, trygghet och trivsel är viktiga faktorer som främjar sammanhållning i bostadsområdena. Lokala strukturer för dialog mellan de boende och andra aktörer i området skapar möjligheter för de boende att kunna påverka och vara delaktiga i områdets utveckling. Verksamheter som är öppna för alla kan också bidra till att människor med olika bakgrund möts, sociala relationer skapas och tilliten stärks. En variation av verksamheter underlättas av tillgång till lokaler med olika utformning och hyresnivå.

Strategiska vägval

Mölnåls stad ska:

- Arbeta aktivt med att skapa trygga och inkluderande bostadsområden, även när det gäller tillfälliga bostadslösningar.

- Se det områdesbaserade samhällsarbetet som bedrivs i kommunen som bas för samverkan i bostadsområden och stadsdelar.
- Genom samarbete och engagemang bidra till verksamheter i bostadsområden som möjliggör möten mellan människor samt dialoger och delaktighet för de boende.

Internt utvecklingsarbete

Integrationsarbetet i Mölnåls är en angelägenhet för alla stadens nämnder, förvaltningar och verksamheter. Etablering och integration är komplexa processer. Kunskap och en gemensam förståelse för helheten är en förutsättning för framgång i arbetet. Gemensamma mål ger en gemensam riktning och underlättar samarbetet.

Ett tätt samarbete mellan olika verksamheter och professioner innebär att olika perspektiv kompletterar varandra. Nya lösningar blir synliga och kan bidra till förbättrade effekter för både individ, organisation och samhället.

Strategiska vägval

Mölnåls stad ska:

- Hålla en hög kunskapsnivå i stadens organisation om vilka faktorer som bidrar till integration.
- Utveckla arbetet med analys och uppföljning av effekter, för att bättre möta behov och rikta resurser.
- Aktivt arbeta med att förebygga diskriminering inom den egna organisationen samt bedriva ett aktivt arbete för ökad mångfald.

Bilaga 1: Begrepp och definitioner som används i strategin

Asylsökande - En utländsk medborgare som tagit sig till Sverige och begärt skydd, men som ännu inte fått sin ansökan slutligt prövad av Migrationsverket och/eller migrationsdomstol. Personen kan bo i eget boende eller i något av Migrationsverkets boenden. Ibland blir personen kvar i Migrationsverkets boende efter beviljat uppehållstillstånd i väntan på att få stöd med bosättning.

Nyanländ person

En nyanländ person är någon som är mottagen i en kommun och har beviljats uppehållstillstånd för bosättning på grund av flyktingskäl eller andra skyddsskäl. Även anhöriga till dessa personer anses vara nyanlända. En person är nyanländ under tiden som han eller hon omfattas av lagen om etableringsinsatser, det vill säga två till tre år.

Nyanländ elev

En nyanländ elev är någon som har bott i annat land och som nu är bosatt i Sverige. Hen ska ha börjat på sin utbildning efter ordinarie terminsstart i årskurs 1 eller senare. Efter 4 år i svensk skola räknas eleven inte längre som nyanländ.

Ensamkommande barn

Ett ensamkommande barn är ett asylsökande barn eller en asylsökande tonåring under 18 år som kommer till Sverige utan föräldrar eller annan vårdnadshavare. Ensamkommande barn kan placeras i ett hem för vård eller boende (HVB) eller i ett stödboende. Avgörande för vilken form av boende som kan bli aktuellt för respektive barn är barnets ålder och vilket behov av stöd barnet har.

Utrikes född - alla personer som är födda i ett annat land men idag folkbokförda i Sverige (omfattar alltså även nordiska medborgare)

Bilaga 2: Internationellt till lokalt integrationsarbete

Internationellt

FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och Barnkonventionen ligger till grund för kommunens arbete med integration samt genomsyrar integrationsstrategin och den tillhörande handlingsplanen.

EU

EU, dvs EU-kommissionen, antog 2004 elva grundprinciper för integration (se bilaga 2) som ska vara vägledande för medlemsstaterna vid utformningen av policys och program inom integrationsområdet. I juli 2011 antog kommissionen den europeiska agendan för

integration av tredjelandsmedborgare och 2016 lade EU- kommissionen fram en handlingsplan som omfattade en handlingsram och konkreta initiativ som syftar till att hjälpa medlemsstaterna med integrationsarbetet.

Nationellt

Den övergripande nationella målsättningen för integration är ”lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.”³

I skrivelsen Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration⁴ presenteras inriktning och konkreta insatser inom regeringens sju strategiska områden för integration. Regeringens strategi är att politiken i huvudsak inriktas på generella aktiviteter som minskar utanförskap i samhället. Åtgärder som riktar sig till invandrare som grupp ska bara förekomma under den första tiden i Sverige.

De sju strategiska områdena är:

- ett effektivt system för mottagande och introduktion för nyanlända
- fler i arbete och fler företagare
- bättre resultat och större likvärdighet i skolan
- bättre språkkunskaper och större möjligheter till utbildning för vuxna
- effektiv bekämpning av diskriminering
- en positiv utveckling i stadsdelar med utbrett utanförskap
- en gemensam värdegrund i ett samhälle som präglas av ökande mångfald.

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket och länsstyrelserna har i uppdrag av regeringen att, i samråd med SKR (Sveriges kommuner och regioner) utveckla och förbättra samverkan och samordning i etableringsprocessen för nyanlända. En lokal överenskommelse ska tydliggöra uppdrag, ansvarsfördelning, roller och rutiner mellan myndigheter samt vara ett strategiskt dokument för hur samverkan kan utvecklas.

³ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/nyanlandas-etablering/mal-for-nyanlandas-etablering/>

⁴ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2010/06/skr.-200910233/>

Regionalt

Länsstyrelsen i Västra Götaland har i uppdrag från regeringen att verka för att det finns beredskap och kapacitet för mottagande av nyanlända i länet och skapa överenskommelser med kommunerna. Länsstyrelsen ska även främja och vidareutveckla samverkan mellan kommuner, myndigheter, företag och organisationer som arbetar med nyanlända, samt följa upp organisering och genomförande av insatser för nyanlända i länet.

Den regionala utvecklingsstrategin som ska gälla 2021-2030 är i skrivande stund, och vid tidpunkten då Mölnåls stad fattade beslut om att anta denna strategi, på gång att tas fram. Den framhåller fyra särskilda prioriteringar för att ställa om Västra Götaland till ett hållbart samhälle.

- Bygga kompetens – för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande
- Stärka innovationskraften – för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant
- Knyta samman Västra Götaland – för hållbar och förbättrad tillgänglighet
- Öka inkluderingen – för tillit och sammanhållning.

Bilaga 3: EU:s elva grundprinciper för integration

1. Integration är en dynamisk dubbelriktad process med ömsesidigt tillmötesgående mellan alla invandrare och invånare i medlemsstaterna.
2. Integration innebär respekt för Europeiska unionens grundläggande värderingar.
3. Sysselsättningen är en väsentlig del av integrationsprocessen och är avgörande för invandrarernas delaktighet, för invandrarernas bidrag till värdsamhället och för att synliggöra dessa bidrag.
4. Grundläggande kunskap om värdsamhällets språk, historia och institutioner är absolut nödvändig för integrationen. Att ge invandrarna möjlighet att förvärva denna grundläggande kunskap är viktigt för en framgångsrik integration.
5. Utbildningsinsatser har avgörande betydelse för att göra invandrarna, och i synnerhet deras efterkommande, beredda att bli mer framgångsrika och aktiva deltagare i samhällslivet.
6. Invandrarernas tillträde till institutionerna samt till offentliga och privata varor och tjänster på samma grund som inhemska medborgare och utan diskriminering har grundläggande betydelse för en bättre integration.
7. Ofta förekommande samspel mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare är en grundläggande mekanism för integration. Gemensamma forum, en interkulturell dialog, utbildning om invandrare och invandrarkulturer och stimulerande levnadsförhållanden i stadsmiljön ökar samspelet mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare.
8. Utövandet av olika kulturer och religioner garanteras i stadgan om de grundläggande rättigheterna och måste tryggas, om utövandet inte strider mot andra okränkbara europeiska rättigheter eller den nationella lagstiftningen.

9. Invandrarnas medverkan i den demokratiska processen och i utformningen av integrationspolitik och integrationsåtgärder, särskilt på lokal nivå, som stöder deras integration.

10. Att integrera integrationspolitiken och integrationsåtgärderna i alla relevanta politikområden och myndighetsnivåer och offentliga tjänster är en viktig faktor vid utformningen och genomförandet av den allmänna politiken.

11. Att utarbeta tydliga mål, indikatorer och utvärderingsmekanismer är nödvändigt för att anpassa politiken, utvärdera framstegen när det gäller integrationen och göra informationsutbytet effektivare.

Arbetsmaterial